

Nr 13.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ny värmeledning och införande av elektrisk belysning i nationalmuseibygnaden m. m.; given Stockholms slott den 18 januari 1929.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Cl. Lindskog.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 18 januari 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Departementschefen, statsrådet Lindskog anför härefter:

Vid anmälan den 4 januari 1929 av anslagsbehoven under riksstatens för budgetåret 1929/1930 åttonde huvudtitel hemställde jag under punkt 21, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att, i avbidan på proposition angående ny värmeledning och införande av elektrisk belysning i nationalmuseibygnaden m. m., för nämnda budgetår såsom extra reservationsanslag beräkna ett belopp av 194,800 kronor. Denna min hemställan blev av Kungl. Maj:t bifallen.

Ny värmeledning och införande av elektrisk belysning i nationalmuseibygnaden m. m.

Jag anhåller nu att få återkomma till detta ärende.

I statsverkspropositionen till 1928 års riksdag, åttonde huvudtiteln, punkt 18, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för utförande i huvudsaklig över-

ensstämmelse med i ärendet framlagda förslag om ny värmeledningsanläggning samt elektrisk belysnings- och kraftinstallation i nationalmuseibygnaden bevilja ett belopp av 389,600 kronor samt därav för budgetåret 1928-1929 såsom extra reservationsanslag anvisa 194,800 kronor. I avseende å de närmare detaljerna i detta förslag tillåter jag mig hänvisa till nämnda punkt i 1928 års åttonde huvudtitel och vill nu allenast i korthet erinra om följande.

Vid föredragning inför Kungl. Maj:t av detta ärende redogjorde min företrädare i statsrådsämbetet för ett av byggnadsstyrelsen den 11 augusti 1925 dagtecknat kostnadsförslag i ämnet, slutande på 610,000 kronor, vilket förslag byggnadsstyrelsen sedermera och senast i skrivelse den 17 augusti 1927 förklarat sig vidhålla. Med anledning av de stora kostnader, som enligt byggnadsstyrelsens förslag skulle bliva förenade med de här ifrågasatta ändringsarbetena, ansåg min företrädare sig böra undersöka, om icke någon billigare, men dock tillfredsställande lösning av frågan vore möjlig. Med anledning härav hade museichefen på hans anmodan under hand från byggnadsfirman Algot Lindgren, Sveavägen 33, Stockholm, inhämtat ett anbud å utförandet — i enlighet med de av byggnadsstyrelsen uppgjorda ritningarna — av ny värmeledningsanläggning jämte elektrisk kraft- och belysningsanläggning inom museibygnaden. Ifrågavarande anbud slutade på en summa av 418,000 kronor.

Med anledning av sistnämnda anbud inhämtade dåvarande departementschefen, likaledes under hand, yttrande från 1927 års besparingsnämnd, vilken fann, att totalsumman enligt Lindgrens förslag skulle kunna minskas till 389,600 kronor. Besparingen, 28,400 kronor, avsåg kostnaderna för upptagande av de gamla värmeledningsrören och igenläggande av kanalerna för dessa, med vilka arbeten besparingsnämnden ansåg kunna anstå.

För egen del yttrade dåvarande departementschefen i frågan följande:

Av den i ärendet förebragta utredningen har jag funnit mig övertygad om att åtgärder med det snaraste måste vidtagas för att i nationalmuseibygnaden åstadkomma erforderliga ändringar beträffande dels värmeledningsanordningarna, dels den elektriska belysningen. Staten synes mig icke längre kunna bära ansvaret för att låta nationalmuseets oersätliga skatter utsättas för den för varje år alltmera ökade fara, som den från byggnadens uppförande på 1860-talet stammande värmeledningsanordningen enligt samtliga experters samstämmiga utlåtanden medför.

När det gäller frågan om kostnaderna för de ifrågasatta byggnads- och inredningsarbetena, hava, såsom av det anförda framgår, olika beräkningar framlagts. Byggnadsstyrelsens tidigare framlagda och vid upprepade tillfällen vidhållna förslag slutar på ett belopp av 610,000 kronor, under det att byggnadsfirman Algot Lindgrens förslag slutar på ett belopp av 418,000 kronor eller, därest i enlighet med besparingsnämndens förslag — till vilket jag ansluter mig — med upptagandet av de gamla värmeledningsrören och kanalernas igenläggande för någon tid får anstå, 389,600 kronor. Med hänsyn till den stora skillnaden i kostnader, anser jag mig böra tillstyrka fram-

ställning till riksdagen grundad på de av nämnda firma framlagda kostnadsberäkningarna.

Med hänsyn till vikten av att ur säkerhetssynpunkt tillfredsställande anordningar med det snaraste bliva vidtagna och för att icke mera än nödvändigt försvåra museets arbete under ombyggnadstiden anser jag mig böra föreslå, att byggnadstiden begränsas till två år, och torde de erforderliga medlen böra fördelas på dessa båda år med cirka hälften på vardera året.

De närmare bestämmelser, som bliva erforderliga beträffande arbetenas utförande, kontroll o. s. v. ävensom i fråga om uppgörandet av kontrakt med firman Algot Lindgren torde det framdeles få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela. Jag vill här endast framhålla att jag i likhet med besparingsnämnden finner det lämpligt att det uppdrages åt socialstyrelsens värmetekniska avdelning att i fråga om värmeledningsanordningarna genomarbeta det gjorda förslaget, innan åtgärder vidtagas för detsammes utförande.

I skrivelse den 5 maj 1928, nr 169, anmälde riksdagen, att riksdagen för utförande i huvudsaklig överensstämmelse med i ärendet framlagda förslag av ny värmeledningsanläggning samt elektrisk belysnings- och kraftinstallation i nationalmuseibygnaden beviljat ett belopp av 389,600 kronor samt därav för budgetåret 1928/1929 såsom extra reservationsanslag anvisat 194,800 kronor.

Riksdagen anförde därvid, bland annat:

Av den i ärendet förebragta utredningen har riksdagen blivit övertygad därom, att det nuvarande uppvärmningssystemet i nationalmuseibygnaden är förenat med sådana olägenheter och vådor, att en ändring av nu rådande förhållanden synes med det snaraste vara av oavvisligt behov påkallad. Med hänsyn till den med nuvarande anordning förenade brandrisken och i betraktande av nödvändigheten av snabba åtgärder för dess hävande har riksdagen sålunda ansett sig böra bifalla förslaget om att anslag beredes för införande i byggnaden av ett nytt värmeledningssystem och i samband därmed anordnande därstädes av elektrisk belysnings- och kraftinstallation.

Riksdagen har väl uppmärksammat, hurusom Kungl. Maj:ts förslag innebär vissa inskränkningar i det av byggnadsstyrelsen uppgjorda programmet. Med hänsyn härtill har riksdagens vederbörande utskott låtit i vederbörlig ordning inhämta yttrande av byggnadsstyrelsen över det av ovanbemälda byggnadsfirma Algot Lindgren uppgjorda programmet ävensom över en av 1927 års besparingsnämnd avgiven P. M., i vad nämnda program och P. M. innebure inskränkningar i avseende å arbetenas utförande i förhållande till det av byggnadsstyrelsen ursprungligen uppgjorda förslaget, därvid styrelsen företrädesvis hade att yttra sig i den punkt i byggnadsfirman Lindgrens program, som avsåge bibehållandet av de nuvarande värmeledningskanalerna och däri befintliga gamla värmeledningsrör. I anledning av detta byggnadsstyrelsens yttrande har riksdagen ej kunnat undgå hysa vissa betänkligheter mot Kungl. Maj:ts förslag, men då byggnadsstyrelsen, såsom av utlåtandet framgår, icke direkt motsatt sig de av Kungl. Maj:t föreslagna inskränkningarna, och då i allt fall ett avlägsnande av de nuvarande riskmomenten givetvis är att betrakta som en synnerlig viktig och brådskande angelägenhet, har riksdagen låtit sina betänkligheter i förevarande avseende vika.

Vad vidare beträffar de kostnadsberäkningar, på vilka Kungl. Maj:t stöder

sitt förslag, har riksdagen likaledes ej kunnat undgå uppmärksamma, huru-
som de utan gensägelse äro hållna i underkant.

Riksdagen förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t tillser, att de ifråga-
satta arbetena icke varda igångsatta, förrän fullgoda garantier vunnits såväl
för att kvaliteten av ändrings- och byggnadsarbetena ej äventyras som för
att arbetena visas kunna utföras inom ramen för den av Kungl. Maj:t be-
räknade kostnadssumman.

Genom beslut den 24 maj 1928 anbefalldes Kungl. Maj:t byggnadsstyrel-
sen att så snart ske kunde infordra entreprenadanbud för utförande av
ifrågavarande arbeten i huvudsaklig överensstämmelse med i ärendet fram-
lagda förslag samt under iakttagande tillika av vad riksdagen i nyssberörda
skrivelse den 5 maj 1928 anfört. Tillika anbefalldes Kungl. Maj:t byggnads-
styrelsen att efter samråd med överintendenten och chefen för nationalmuseum
med eget utlåtande överlämna de sålunda infordrade anbuden till Kungl. Maj:t,
och förklarade Sig Kungl. Maj:t vilja framdeles vidare besluta i ärendet.

Med anledning härav inkom byggnadsstyrelsen till Kungl. Maj:t med en
den 6 juni 1928 dagtecknad skrivelse, däri byggnadsstyrelsen anförde huvud-
sakligen följande.

Innan anbud å ifrågavarande arbeten kunde i vederbörlig ordning inford-
ras, måste fullständiga entreprenadhandlingar med tillhörande ritningar upp-
rättas, och komme kostnaderna för ifrågavarande förberedande arbeten att
fördela sig på följande sätt:

uppmättningsritningar, byggnadsritningar och byggnadsbeskrivnin- gar samt detaljritningar	6,750: —
konstruktionsritningar och beskrivningar för värme- och ventila- tionsanläggningen	7,000: —
konstruktionsritningar och beskrivningar för elektriska belysnings- och kraftsystemen	2,250: —
utförande av prov för de blivande belysningsanordningarna med tillhörande provisoriska ledningar	800: —
dupliceringar av ritningar och entreprenadhandlingar	600: —
	<hr/>
	kronor 17,400: —

Då byggnadsstyrelsen icke förfogade över medel, som kunde tagas i an-
språk för bestridande av här ifrågakomna kostnader, hemställde byggnads-
styrelsen, att Kungl. Maj:t måtte ställa till styrelsens förfogande ett belopp
av 17,400 kronor av de av riksdagen för budgetåret 1928/1929 anvisade
medel för här ifrågakomna installationsarbeten.

Genom beslut den 29 juni 1928 ställde Kungl. Maj:t till byggnadsstyrel-
sens förfogande för de i styrelsens skrivelse den 6 juni 1928 omförmälda
ändamål 17,400 kronor att utgå av det utav 1928 års riksdag anvisade extra
reservationsanslaget å 194,800 kronor.

Nu har byggnadsstyrelsen med skrivelse den 5 december 1928 inkommit
med sitt slutliga förslag. Byggnadsstyrelsen har härvid anfört följande:

I anledning av Kungl. Maj:ts berörda beslut den 29 juni 1928 har bygg-
nadsstyrelsen uppdragit åt tjänstgörande arkitekten hos styrelsen Ture Ryberg

att uppgöra erforderliga uppmättningsritningar över byggnaden samt ritningar och arbetsbeskrivning m. m. till byggnadsarbeten i samband med installationerna, varjämte styrelsen med civilingenjören Hugo Theorells konstruktionsbyrå överenskommit om uppgörandet av konstruktionsritningar och beskrivningar till värme- och ventilationsanläggningen. Slutligen har styrelsen givit sin tjänsteman för handläggning av elektrotekniska ärenden, civilingenjören E. Heineman i uppdrag att dels uppgöra konstruktionsritningar och beskrivningar till elektriska belysnings- och kraftsystemen och att i samband därmed föranstalta om utförande av behöfliga prov för belysningsanordningarna och dels upprätta program över elektrisk belysningsarmatur.

Samtliga ritningar över installationer och byggnadsarbeten äro numera fullbordade och hava uppgjorts under samarbete med överintendenten och chefen för nationalmuseum. Konstruktionsritningarna till värme- och ventilationsanläggningen hava dessutom granskats av styrelsens tjänsteman för värme- och sanitetstekniska ärenden, civilingenjören Helge Eriksson, som jämväl under hand samrått med socialstyrelsens värmetekniska avdelning.

Vad beträffar värme- och ventilationsanläggningen har denna i huvudsak konstruerats enligt det av byggnadsstyrelsen tidigare framlagda förslaget, varvid dock uppvärmningen av de åtta överljussalarna i tavelgalleriet numera föreslagits ske medelst cirkulerande luft, som uppvärms genom varmluftaggregat, placerade i kammare, som anordnas i utrymmen över de invid salarna belägna kabinetten i enlighet med vad styrelsen angivit såsom ett alternativ i sin skrivelse till statsutskottet den 22 februari 1928, bilagd utskottets utlåtande nr 101. Det ursprungliga förslaget, som avsåg, att dessa salar skulle uppvärmas genom i nischer placerade elementgrupper, har vid det slutliga utformandet av anläggningen övergivits på grund av nedan angivna tungt vägande skäl, som överintendenten Gauffin under hand anfört. Nischanordningarna skulle sålunda i hög grad bliva bestämmande vid tavlornas placering, vilket åter skulle kunna inverka hindrande för ett rationellt utnyttjande av väggutrymmet. Vidare kunde den varma uppåtgående luftströmmen från elementen i nischerna med tiden bliva skadlig för de konstverk, som placerades ovanför desamma. Det nu valda systemet gäve däremot full frihet vid tavlornas placering samt ingen inskränkning i väggutrymmet, varjämte luften i salarna genom de i varmkammaren anbragta filtren befriades från en del dammpartiklar, vilket i längden hade stor betydelse. Luftcirkulationen i salarna kunde även anses bliva betydligt bättre och jämnare än enligt det äldre förslaget, och man hade möjlighet att framdeles, om så befunnas nödvändigt, anbringa anordningar för fuktnings av luften. För övrigt kan nämnas, att det nu föreslagna systemet kommer att tillämpas vid det nya konstmuseum, som för närvarande är under uppförande i Berlin, enligt vad civilingenjören Eriksson erfarit vid nyligen företaget besök därstädes.

I vissa fall hava anordningarna blivit mera omfattande än som kunde på utredningsstadiet beräknas. Så hava exempelvis varmkammaren i källaren och de från densamma utgående varmluftkanalerna krävt större utrymme och mera omfattande ingrepp i byggnaden för ernående av den erforderliga effekten vid ventilationen av museilokalerna. För ernående av tillräcklig uppvärmning av vestibulen nr 55*) i bottenvåningen hava vidare värmeelement måst placeras i trappplanet nr 87 i våningen i trappa upp och i samband

*) I avseende å denna och följande nummerbeteckningar hänvisas till de byggnadsstyrelsens skrivelse bilagda ritningarna.

därmed en glasskärm till skydd mot luftdrag vid den på denna plats anordnade försäljningen. Härjämte har en särskild varmkammare för cirkulationsluft måst anordnas i det mörka utrymmet innanför nr 99 i våningen 1 trappa upp för förstärkning av uppvärmningen av stora mitthallen nr 109 i våningen 2 trappor upp. Likaså har det vid nu företagna undersökningar genom uppbyggnader i våningarna visat sig, att de två rökkanaler, som skola utnyttjas för panncentralen och vilka vid inloppet i källaren befunnits hava erforderlig area, successivt minskas uppåt. Detta förhållande, som icke på det förberedande utredningsstadiet kunde förutses, medför ganska arbetsamma bilningar, varjämte skorstenarna, för vinnande av tillräckligt drag, måste förlängas med 2 meter, vilket icke låter sig göra med mindre de nuvarande skorstenarna ovan yttertaket först rivs och nya uppföras till erforderlig höjd. Slutligen bör nämnas, att vedspisarna i de tre bostadslägenheterna måste utbytas mot gasspisar, när draget i de rökkanaler, vilka nu äro gemensamma för värmepannorna och kökspisarna, icke torde bli tillfredsställande, då värmeugnarna slopas. Det är också ur brandsäkerhetssynpunkt mera betryggande med gasspisar än med vedspisar.

Å andra sidan hava besparingar åstadkommits genom slopandet av samtliga evakueringsstrummor på vindarna, vilket anses kunna ske utan olägenhet därigenom att man låter de låga utrymmena mellan de inre och yttre glas-taken i sin helhet tjänstgöra som trummor. Evakueringskorstenarnas antal har samtidigt ytterligare minskats till fyra.

Förutom de besparingar byggnadsstyrelsen föreslagit i berörda skrivelse till statsutskottet kan i detta sammanhang nämnas, att kostnaderna även nedbringats genom en del med överintendenten Gauffin överenskomna inskränkningar i målningsarbetena.

En detalj i uppvärmningsanordningarna, som berör kabinetten i våningen 2 trappor upp, har i viss mån ändrats utan nämnvärd inverkan på kostnaden. Ursprungliga förslaget avsåg att ändra och flytta fram sittbänkarna och förse dessa med ryggar, så att den varma luften från de under bänkarna placerade elementen skulle ledas upp mellan ryggarna och fönsterbröstvärnen. Detta förslag skulle medföra, att man framdeles vore beroende av bänkarnas bibehållande. Den nu tilltänkta anordningen avser däremot varmluftens ledande genom trummor, som inbilas i bröstvärnen och utmynna i fönsterbänkarna, vilket möjliggör sittbänkarnas borttagande, om så skulle befinnas önskvärt.

Beträffande den av 1927 års besparingsnämnd upptagna frågan om golvkanalernas bibehållande tills vidare i nuvarande skick har byggnadsstyrelsen i skrivelsen till statsutskottet anfört, att styrelsen under utredningsarbetet ansåge det nödvändigt, att igenläggningen av kanalerna utfördes samtidigt med installationen av den nya värmeledningen med hänsyn till de betydande olägenheter för museiarbetet och allmänheten, som vore förknippade med ett undanskjutande av detta arbete till en senare tidpunkt. Styrelsen framhöll därvid det olämpliga i att endast för dessa arbeten avstänga museilokalerna och verkställa omflyttningar av museiföremålen med därav följande risker för dessa, till vilken mening överintendenten Gauffin anslutit sig i sitt den 22 februari 1928 avgivna yttrande, vilket bilagts styrelsens berörda skrivelse till statsutskottet.

Vid utarbetande av entreprenadhandlingarna har igenläggandet av golvkanalerna medtagits, varvid dock detta arbete ställts såsom alternativ i museilokalerna i bottenvåningen och våningen 1 trappa upp samt i vissa

lokaler i våningen 2 trappor upp, där golven icke i övrigt beröras av installationsarbetena. Man har sålunda utgått ifrån att kanalerna i varje fall skola igenläggas i vestibulen nr 53 i bottenvåningen och i golvplanet nr 87 i våningen 1 trappa upp samt i mitthallen nr 109 i våningen 2 trappor upp jämte de i samma våning belägna salarna nr 111, 122, 124 och 134 med tillhörande kabinet, i vilka salar och kabinet golven ändock delvis måste omläggas för nedläggning av elektriska ledningar. Byggnadsstyrelsen har, under motivering att frågan om historiska museets avflyttning numera blivit aktuell, i skrivelsen till statsutskottet anfört, att det syntes vara lämpligt att i avvaktan på iordningställandet av bottenvåningens lokaler för nationalmusei räkning tills vidare uppskjuta igenläggandet av golvkanalerna i dessa lokaler, varigenom en icke oväsentlig sänkning av anslaget kunde göras. Sedan det emellertid genom de inkomna anbuden visat sig, att kostnaderna för här ifrågakvarande arbeten i icke blott de övre våningarna utan även bottenvåningen i detta sammanhang bliva vida gynnsammare än byggnadsstyrelsen vågat räkna med, synes det riktigtast och för statsverket förmånligast att icke undanskjuta dessa arbeten utan nu taga denna utgift.

Ett arbete, som däremot utan olägenhet tills vidare kan anstå och som ej heller var medtaget i byggnadsstyrelsens ursprungliga utredning, är kompletteringen av innanfönstren i vissa lokaler i våningen 1 trappa upp. Detta arbete, som också medtagits såsom alternativ i arbetsbeskrivningen, torde byggnadsstyrelsen i sinom tid kunna bekosta med anlåtande av anslaget till byggnader och reparationer, såsom redan skett i en del lokaler, där behovet varit mera trängande.

Beträffande den elektriska installationen kan anföras, att de provbelysningar, som under hösten företagits, givit vid handen, att ledningarnas och tillhörande apparaters antal och dimensioner måste ökas högst betydligt utöver de i utredningen beräknade för ernående av den erforderliga effekten, vilket givetvis medfört högre kostnader än som på utredningsstadiet kunde beräknas. Detta har även haft till följd, att ytterligare en elektrisk servis måste anordnas för anslutning till stadens ledningsnät. Likaså bör nämnas, att överintendenten Gauffin hemställt om framdragning av en del ledningar för våningen 1 trappa upp för framtida anslutning av belysningsanordningar i utställningsmontrer, en åtgärd, som är synnerligen välbetänkt, då kostnaderna i detta sammanhang bliva väsentligt lägre än om arbetet sedermera måste utföras separat.

Såsom nyss nämndes hava provbelysningar visserligen företagits, men för utexperimenterandet av den för varje särskilt fall lämpligaste armaturen böra ytterligare prov verkställas, sedan definitiva ledningar framdragits, varför styrelsen anser sig böra anföra en viss reservation beträffande armaturvalet, som för en del lokaler måhända lämpligast bör slutligt avgöras, då den första byggnadsperiodens arbeten avslutats och konstföremålen återflyttats till sina platser.

Vidkommande arbetets planläggning må till sist meddelas, att den effektiva arbetstiden, såsom tidigare skett, beräknats till 21 månader, fördelade på fyra byggnadsperioder. I samråd med överintendenten Gauffin har emellertid nu den ändringen vidtagits, att tiderna för museiföremålens omflyttning mellan de olika byggnadsperioderna inskränkts till en månad, det vill säga inalles tre månader mot förut beräknade två respektive sex månader. Enligt denna plan skola arbetena således utföras inom en tidrymd av inalles två år, inberäknat mellantiderna för omflyttningarna. Kostnaderna för vakt-

hållning kunna genom denna tidsbegränsning nedbringas med i runt tal 1,500 kronor.

Samtliga nu föreliggande entreprenadhandlingar, ritningar och beskrivningar hava upprättats med iakttagande av såväl rimliga ekonomiska synpunkter som de berättigade krav, som uppställts från museiledningens sida, samt i fullt samförstånd med denna. Alla konstruktioner och detaljer hava utformats så, att anläggningen med hänsyn till det framtida användandet och underhållet av byggnaden kommer att bliva så praktisk och ekonomisk som möjligt. Jämväl har hänsyn tagits till brandtekniska krav samt till de fordringar, som ur estetisk synpunkt rimligen böra uppställas med anledning av byggnadens monumentalitet och i byggnaden använda ädla materialier.

På grundval av de sålunda uppgjorda entreprenadhandlingarna hava anbud infordrats å utförandet av de olika arbetena.

Kostnaderna för utförandet av ifrågakvarande installationer och därmed förenade arbeten kunna på grund av de inkomna anbuden beräknas till 560,000 kronor.

Den sålunda angivna kostnadssumman 560,000 kronor fördelar sig enligt en av intendenten hos byggnadsstyrelsen Knut Bildmark uppgjord beräkning på följande sätt:

Ny värmeledning, elektrisk belysnings- och kraftinstallation jämte armatur samt byggnads- och målningsarbeten, exklusive innanfönster enligt alternativ B i anbudet å byggnadsarbetena (sammanlagda kostnadssumman är baserad på infordrade anbud)	kronor 454,135: —
Kostnad för elektrisk servis enligt meddelande från Stockholms elektricitetsverk	» 3,000: —
Vakhållning samt anordnande av provisoriska brandskåp (enligt byggnadsstyrelsens tidigare specifikation minskad med 90 dagar för yttre vakhållningen å 13,5 timmar = 1,215 timmar å kronor 1:25 = kronor 1,518: 75)	» 21,500: —
Konstruktörsarvoden för värmeledningen och den elektriska installationen (dessa voro inräknade i ingenjör Theorells och A.-B. Elektriska rådfrågningsbyråns kostnadsberäkningar)	» 9,750: —
Byggnadsritningar, byggnadsledning och entreprenadhandlingar	» 15,000: —
Kontroll för värmeledningen, elektriska installationen och byggnadsarbetena	» 20,000: —
Diverse omkostnader, såsom provisoriska omkopplingar av uppvärmningsanordningarna under perioder, som infalla under kall årstid, uppvärmning av lokaler, som stå under arbete, bränsle till provningar, anordningar för provisoriska tjänsterum, ytterligare prov med armatur samt oförutsedda utgifter	» 34,615: —
Ersättande av för utredningen, genom Kungl. Maj:ts beslut den 3 april 1925, anvisade medel	» 2,000: —
	<hr/>
	Summa kronor 560,000: —

Byggnadsstyrelsen anför vidare i sin skrivelse den 5 december 1928:

Då riksdagen, såsom ovan erinrats, redan beviljat 389,600 kronor, skulle alltså ytterligare erfordras ett belopp av 170,400 kronor. För innevarande budgetår har riksdagen av de beviljade medlen anvisat 194,800 kronor. Med hänsyn till att arbetena nu icke kunna beräknas bli igångsatta förrän tidigast under mars månad 1929, är det tillfyllest, att för budgetåret 1929/1930 anvisas återstoden av det beviljade beloppet, eller 194,800 kronor, under det att återstoden av de inalles erforderliga medlen, anvisas för budgetåret 1930/1931.

Till kostnaderna för själva arbetenas utförande bör emellertid läggas ett belopp till bestridande av utgifter för de oundvikliga omflyttningarna av samlingarna under de olika arbetsperioderna. Sedan de definitiva ritningarna utarbetats, hava dessa utgifter numera kunnat beräknas. För nationalmusei vidkommande hava dessa utgifter sålunda beräknats till 11,000 kronor och för statens historiska museum till 4,000 kronor. Totalkostnaden för ifrågavarande arbeten bör således ökas med 15,000 kronor, vilket belopp lämpligen bör läggas till det för budgetåret 1930/1931 avsedda anslaget.

Därjämte har byggnadsstyrelsen till åttlydnad av Kungl. Maj:ts enligt beslutet den 24 maj 1928 givna befallning överlämnat samtliga till styrelsen inkomna anbud å utförande av ifrågakomna arbeten i nationalmuseibyggnaden ävensom ett exemplar av samtliga ritningar och beskrivningar; och har styrelsen hemställt att Kungl. Maj:t måtte *dels* föreslå 1929 års riksdag att till bestridande av kostnaderna för ifrågavarande anläggningar utöver för ändamålet redan beviljade 389,600 kronor, bevilja ett belopp av 185,400 kronor och av de sålunda beviljade medlen, tillhoppa 575,000 kronor, för budgetåret 1929/1930 såsom extra reservationsanslag anvisa 194,800 kronor, *dels ock* i händelse av riksdagens bifall till en dylik proposition, för påbörjande av arbetena i fråga ställa till byggnadsstyrelsens förfogande återstoden, eller 177,400 kronor, av det för budgetåret 1928/1929 anvisade extra reservationsanslaget.

Slutligen har byggnadsstyrelsen framhållit, att de infordrade anbuden äro för anbudsgivarna bindande till och med den 15 mars 1929, varför byggnadsstyrelsen vore angelägen att dessförinnan erhålla besked, huru i ärendet vidare skulle förfaras.

Den av byggnadsstyrelsen på grundvalen av nu infordrade anbud verkställda utredningen giver vid handen, att kostnaderna för de av styrelsen såsom nödvändiga ansedda arbetena inom nationalmuseibyggnaden komma att — bortsett från det tidigare ej medräknade beloppet 15,000 kronor för omflyttning av samlingarna under ombyggnadsarbetet — belöpa sig till 170,400 kronor mera än som beräknades vid framläggande av förslag i ämnet i statsverkspropositionen till 1928 års riksdag. Anledningen till kostnadsökningen är dels den att ändringsarbetena föreslagits erhålla en något större omfattning än enligt förslaget till 1928 års riksdag, dels den att en del kostnader beräknats väl lågt i samma förslag. Emellertid slutar nu

Departement-
schefen.

byggnadsstyrelsens kostnadsberäkning för själva ändringsarbetena å ett belopp 50,000 kronor lägre än styrelsens ursprungliga beräkning.

Det är givetvis beklagligt, att ändringsarbetena beträffande nationalmusei värmelednings- och belysningsförhållanden komma att kräva större kostnader än som förutsattes vid äskandet av begynnelseanslaget för arbetena i fråga. Att emellertid nu låta de höga kostnaderna i så måtto inverka på ett slutligt ståndpunkttagande till denna fråga, att därav skulle föranledas ett uppskov med arbetenas igångsättande, anser jag dock icke tillrådligt. Riskerna med den nuvarande anordningen hava städse påtalats och bliva givetvis med varje år allt större; det kan enligt min mening icke försvaras, att ej från statens sida fullt effektiva åtgärder vidtagas för att skydda dess dyrbaraste och mest oersättliga konstsamlingar. Riksdagens uttalande och beslut 1928 giva ock vid handen, att riksdagen till fullo uppskattat vikten av att dessa arbeten komma till stånd.

Mot de beräkningar, som ligga till grund för byggnadsstyrelsens senaste utlåtande och förslag, har jag ej funnit anledning till erinran. All erfarenhet ifråga om arbeten av nu ifrågavarande slag visar, att kostnaderna bliva betydande, då det gäller att företaga ingripande omändringsarbeten i gamla byggnader; så mycket mera torde detta äga tillämpning, då det är fråga om en byggnad av den utomordentligt solida beskaffenhet som nationalmusei-byggnaden och om arbeten, vid vilkas utförande man självfallet även har att taga hänsyn till de konstnärliga krav, som äro ofrånkomliga vid ändringsarbeten inom ett konstmuseum av nationalmusei karaktär. Såsom torde framgå av de till grund för byggnadsstyrelsens beräkningar liggande handlingar, vilka komma att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott, synes byggnadsstyrelsen hava sökt taga skälig hänsyn till sparsamhetskraven. Att styrelsen likväl medtagit bland annat omläggning av vissa golv samt i övrigt igenläggning av golvkanalerna till de nuvarande värmeledningsrören synes mig välbetänkt, då i allt fall stora ändringar i rummen måste göras. Denna åtgärd, liksom en del andra, vilka kunna anses gå utöver den till grund för 1928 års anslagsäskande liggande planen, synes ock stå väl samman med den av riksdagen uttalade uppfattningen, att kvaliteten av ändrings- och byggnadsarbetena ej finge äventyras.

De kostnadsberäkningar, som nu utförts av byggnadsstyrelsen, synas vidare — grundade såsom de äro på formliga anbud — vara sådana, att de kunna tagas till utgångspunkt för beviljande av slutligt anslag för ändamålet. Riksdagen framhöll år 1928, att arbetena ej finge igångsättas förrän de visades kunna utföras inom ramen för den av Kungl. Maj:t då beräknade kostnadssumman. Till följd av detta riksdagens villkor hava arbetena hittills ej kunnat påbörjas, utan hava endast förberedande åtgärder därför vidtagits. Då de nu infortrade anbuden icke äro för anbudsgivarna bindande längre än till och med den 15 mars 1929 är en skyndsam behandling av detta ärende önskvärd. Under erinran att det ytterligare erforderliga anslags-

beloppet å 185,400 kronor behöver anvisas att utgå först under budgetåret 1930/1931 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för utförande i huvudsaklig överensstämmelse med i ärendet framlagda förslag om ny värmeledningsanläggning samt elektrisk belysnings- och kraftinstallation i nationalmuseibygnaden utöver redan beviljade 389,600 kronor, bevilja ett belopp av 185,400 kronor och av de sålunda beviljade medlen, tillhoppa 575,000 kronor, för budgetåret 1929/1930 såsom *extra* reservationsanslag
anvisa kronor 194,800: —

Vad departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

E. Meurling.